

УДК 346.543

В. В. КУДРЯВЦЕВА

кандидат юридичних наук,
асистент кафедри господарського права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, Харків
viktoriiia_kudriavtseva@mail.ru

**ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ
ІНВЕСТИЦІЙНОГО РИНКУ В УКРАЇНІ
(ДОСВІД ІНОЗЕМНИХ КРАЇН)**

Досліджено досвід залучення іноземних інвестицій у країнах Центральної, Східної Європи та України. Встановлено, що в Україну надзвичайно повільно надходять прямі іноземні інвестиції, їх сучасний обсяг аж ніяк не відповідає ні потребам вітчизняної економіки, ні потенціалу іноземних інвесторів. Саме тому вихідним положенням інвестиційної політики держави має бути нормативно-правове закріплення положення, що її об'єктом є інвестиційний ринок як складова національної економіки, тобто цілісна відкрита система інвестиційних відносин, що пов'язує між собою її суб'єктів та учасників, продукує функціонування інвестиційних відносин у форматі, що складається з їх спрямованості, пріоритетів, обсягів та типів інвестування тощо.

Ключові слова: іноземне інвестування, сприяння іноземним інвестиціям, агенції з іноземного інвестування.

Постановка проблеми. Визначення інвестиційного ринку як системи, що розвивається, означає, що така система має бути об'єктом постійного моніторингу. Це набуває виняткового значення в контексті забезпечення адекватних правових форм функціонування ринку. Визнання постійного розвитку як ознаки системи є визнанням фактично постійного її ускладнення, адже в її ієрархії формуються нові елементи, підсистеми, зв'язки та інтегративні характеристики. При цьому питання інвестування є вирішальними для розвитку

економіки будь-якої країни. Сьогодні від їх рішення значною мірою залежить подолання кризового стану економіки, відновлення та зростання виробничого капіталу, підвищення рівня виробництва та конкурентоспроможності продукції. В цьому контексті слід зазначити, що з економічної точки зору завданням економічної політики будь-якої держави є забезпечення якісного та кількісного зростання економіки і, власне, валового внутрішнього продукту, за рахунок якого і відбуваються накопичення, що є джерелом капіталовкладень, інвестиційних процесів та реінвестицій. У той же час залежним об'єктом економічної політики є процеси поточного споживання та зберігання, накопичення виробленого суспільного продукту. Саме у цій фазі економічного циклу регулятивні можливості держави впливати на інвестиційні відносини є найбільш ефективними і безпосередніми. Проте сучасний обсяг інвестицій аж ніяк не відповідає ні потребам вітчизняної економіки, ні потенціалу іноземних інвесторів. Звичайно, економіка України може виходити з кризового стану і структурно перебудовуватись за рахунок власних резервів, але це може відбуватись досить тривалий час. Було б нерозважливо не враховувати багатий світовий досвід і не використовувати прямі іноземні інвестиції для підтримки життєво важливих господарських структур.

Досвід залучення іноземних інвестицій у країни Центральної, Східної Європи та України дозволяє виявити низку системних вад економіко-правового середовища, які заважають їх надходженню. Експерти, спираючись на власні дослідження та результати опитувань іноземних інвесторів, виокремлюють такі: 1) недосконалість правового середовища; 2) політична нестабільність; 3) непередбачуваність і непрозорість державної політики; 4) неврегульованість законодавчого забезпечення процесу інвестування — йдеться про часті зміни умов залучення іноземних інвестицій, необхідність вирішення низки питань. Зокрема, це стосується регулювання інвестицій у СЕЗ (спеціальних економічних зонах) і ТПР (територіях пріоритетного розвитку); 5) надмірна фіскальна активність держави; 6) вузькість та неструктурованість внутрішнього ринку; 7) обтяжлива митна політика; 8) недосконалість галузей інфраструктури; 9) нерозвиненість інституційної інфраструктури ринку; 10) «клановість» економіки, нерациональність економічної поведінки; 11) низька якість життя [1].

Наведені вище перешкоди (демотиватори) характерні для економіки й сучасної України. В той же час від ефективності інвестиційної політики залежать стан виробництва, рівень технічного оснащення основних фондів підприємств народного господарства, можливості структурної перебудови економіки, вирішення соціальних та екологічних проблем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання аналізу та дослідження проблем організаційно-господарського забезпечення іноземного інвестування та його окремих аспектів займають вагоме місце в роботах науковців-

господарників, а саме: Д. В. Задихайла, В. К. Мамутова, В. М. Пашкова, О. П. Подцерковного, В. А. Устименка, В. С. Щербини тощо. Однак зазначені науковці при здійсненні досліджень достатньою мірою не проаналізували досвід зарубіжних країн та не запропонували ті необхідні організаційно-господарські повноваження для відповідних органів, що притаманні органам державної влади відповідних розвинутих країн.

Формулювання цілей. Метою цієї статті є аналіз організаційно-господарських повноважень зарубіжних суб'єктів публічного права з іноземного інвестування та встановлення форм реалізації організаційно-господарських повноважень органами державної виконавчої влади в Україні.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні спостерігається непропорційний розподіл обсягів залучення інвестицій у різні країни світу. Проте інвестиційний ринок як складна господарсько-правова категорія та об'єкт регулюючого впливу держави потребує застосування певних організаційних механізмів та правового оформлення основних засад його функціонування, оскільки інвестиційна діяльність завжди починається з ринку, який як складна система включає в себе суб'єкти та об'єкти, інфраструктуру, ринковий механізм та контроль з боку держави за дією ринкового механізму. Викладені аргументи наводять на думку про необхідність подальшого ґрунтовного наукового дослідження щодо ринку інвестицій та його інфраструктури як базисних об'єктів державного регулювання. Необхідно зробити так, аби не лише захистити, але й заохотити інвесторів робити вкладення у певні активи, запобігти диспропорціям на інвестиційному ринку, визначити, які інвестиційні інститути потрібно утворювати і яким вимогам вони мають відповідати. Усе це повинна впроваджувати державна інвестиційна політика, а її реалізація є метою регулюючого впливу держави на інвестиційному ринку. Вірогідність параметрів функціонування інвестиційного ринку як системи базується на загальній вірогідності ринкової кон'юнктури. А враховуючи функціонування інвестиційного ринку як системи на основі закону попиту та пропозиції, а також закону вартості, що виступають внутрішніми механізмами стабілізації цієї системи та порядку її функціонування, їй також властива така риса, як урівноваженість. У свою чергу остання служить підґрунтям іншої характеристики системи інвестиційного ринку — її самоорганізації, а відповідно, і саморегуляції, за визначених умов.

Притаманність системі інвестиційного ринку мінливого характеру формування і зміни цілей залежно від умов функціонування також підкреслює гнучкий, реактивний, відкритий характер системи, що і є внутрішнім механізмом забезпечення її цілісності. Об'єктивна можливість перенацілення системи завдяки змінам умов функціонування дозволяє зробити важливий висновок про потенційну можливість зворотного зв'язку, а саме — перена-

цілення системи через вплив на неї державної інвестиційної політики, у тому числі законодавчого регулювання, з метою структурних змін названих умов функціонування.

Однак в Україну надзвичайно повільно надходять прямі іноземні інвестиції, їх сучасний обсяг аж ніяк не відповідає ні потребам вітчизняної економіки, ні потенціалу іноземних інвесторів. У цьому контексті до основних мотивів залучення іноземних інвестицій у країну можна віднести: дешеву, але кваліфіковану робочу силу; довгостроковий потенціал ринку; наявність багатих природних ресурсів; наближеність до ринку Європейського Союзу [2, с. 24].

На національному рівні під час створення умов для залучення інвестицій головну увагу потрібно приділяти розробці та прийняттю нормативно-правових актів, які позитивно впливають на інвестиційний процес та сприяють підвищенню міжнародних рейтингів України. Ще одним важливим аспектом є проблеми наділення відповідними функціями суб'єктів організаційно-господарських повноважень.

Спробуємо детальніше розглянути закордонний досвід реалізації державної інвестиційної політики та методологічні підходи до формування державної інвестиційної політики і відповідних програмних документів держави, в яких ця політика об'єктивується. У свою чергу для законотворчої діяльності в цій сфері це означає необхідність постійного з'ясування співвідношення уніфікованого та спеціалізованого інвестиційного законодавства, визначення його змісту та спрямованості на предмет відповідності реальним моделям функціонування інвестиційного ринку, що складаються в сучасній практиці.

Вихідним положенням інвестиційної політики держави має бути нормативно-правове закріплення положення, що її об'єктом є інвестиційний ринок національної економіки, тобто цілісна відкрита система інвестиційних відносин, що пов'язує між собою її суб'єктів та учасників, продукує функціонування інвестиційних відносин у форматі, що складається з їх спрямованості, пріоритетів, обсягів та типів інвестування тощо.

Ієрархічність системи інвестиційного ринку в практичному плані і, зокрема, в контексті його адекватного законодавчого регулювання, означає необхідність з'ясування всієї системи підпорядкованості внутрішніх системних зв'язків, для того щоб систематизація законодавчого регулювання та система державного регулювання щонайменше не порушували цей базовий порядок функціонування системи. Найбільш складною характеристикою інвестиційного ринку як системи слід вважати внутрішні й зовнішні функціональні механізми цього ринку, що спрямовані на самоорганізацію та забезпечення керованості вказаної системи. Методологічною проблемою є питання співвідношення й сполученості цих механізмів у загальному адаптаційному механізмі системи.

Ефективність функціонування інвестиційного ринку найбільш безпосередньо позначається на швидкості та кількісно-якісних показниках інвестиційного процесу.

Однак інвестиційний ринок є достатньо автономною, але підсистемою загальної системи економіки країни, з якою вона знаходиться у відносинах ієрархічної підпорядкованості, і в той же час — взаємовизначального системно-структурного зв'язку. Зміни у режимах функціонування саме інвестиційного ринку кумулятивно визначають відповідні зміни фактично в усіх секторах матеріального виробництва. У свою чергу інвестування як досить складна система правовідносин, що має і приватноправовий, і публічно-правовий виміри, може мати внутрішній характер і може містити в собі іноземний елемент, може диференціюватися за категоріями інвесторів, реципієнтів інвестицій, предметом та формою інвестування, об'єктом інвестування, складом залучених до процесу учасників інвестиційної діяльності тощо. Всі ці і багато інших критеріїв диференціації інвестиційної діяльності неодмінно мають враховуватись при формуванні інвестиційної політики держави, відбиватися на її змісті і реалізовуватися, зокрема, через законодавчу політику держави в цій сфері. Однак із широкого переліку юридично значимих елементів, характеристик, особливостей інвестиційних правовідносин, що необхідні для плідного аналізу закордонного досвіду реалізації інвестиційної політики держав, вважаємо за необхідне виділити такі ключові елементи: 1) це наявність чи відсутність спеціально створеного органу держави, на який покладено функцію впровадження інвестиційної політики держави в широкому розумінні і безпосередньо — сприяння реалізації важливих інвестиційних проектів; 2) це наявність чи відсутність документально зафіксованої інвестиційної політики держави в особливих актах державної влади — стратегіях, програмах інвестиційного розвитку; 3) законодавче закріплення тих чи інших параметрів самих інвестицій або об'єктів інвестування, залежно від яких застосовуються ті чи інші правові режими; 4) законодавче закріплення відповідно до змісту інвестиційної політики держави тих чи інших обмежень на іноземні інвестиції з мотивів забезпечення національних економічних інтересів та національної економічної безпеки; 5) законодавчо встановлені стимули та заохочення, що є господарсько-правовими засобами державного регулювання економіки, не пов'язані з податковим регулюванням; 6) законодавчо встановлені податкові пільги для заохочення інвестиційної діяльності; 7) встановлення комплексних правових режимів для стимулювання інвестиційної діяльності; 8) характеристика макроекономічного середовища з інвестиційною інфраструктурою, адекватною завданням інвестиційної політики держави.

Зазначене свідчить, що одним із чинників, які уособлюють наявність інвестиційної політики в іноземних державах і у той же час є інструментом

проведення такої політики, є наявність організацій, що спеціально засновані і мають визначене спрямування їх діяльності саме у сфері сприяння, заохочення, стимулювання інвестиційних потоків як на внутрішньому інвестиційному ринку, так і особливо — іноземних інвестицій.

Слід зазначити, що у світовій практиці такі організації отримали досить уніфіковану організаційно-правову форму (хоча з альтернативними варіантами), перелік функціональних завдань щодо діяльності, а також і назву. Як правило, такі організації функціонують як агенції сприяння іноземним інвестиціям. За загальним рахунком у світі налічується близько 160 таких національних агентств, особливо у країнах, що розвиваються, та понад 250 регіональних агентств.

Відповідно до правового статусу таких агенцій, у більшості випадків вони є органами державної виконавчої влади з відповідною владною компетенцією [3]. В той же час значна частина з них заснована як державні організації, що фінансуються державою, але надають платні послуги потенційним або реальним інвесторам і за рахунок цього доповнюють бюджетне фінансування власної діяльності. У цьому випадку агенції в буквальному сенсі не є органами держави, а виконують завдання державної інвестиційної політики через здійснення господарської діяльності.

Окрему категорію названих агенцій утворюють організації, що засновані на корпоративних засадах за участю держави [4]. У цьому випадку передбачається, що відповідні послуги інвесторам будуть надаватися на комерційних господарських засадах господарськими товариствами, статутний капітал яких сформовано в тому числі і за рахунок внесків самих інвесторів [5]. Це стосується випадків, коли на подібні організації покладаються завдання створення загальної інфраструктури на певних територіях, що передбачають масштабне залучення інвестицій з різноманітних джерел.

Ураховуючи певну різноманітність агенцій зі сприяння інвестиціям і за організаційно-правовою формою, і за функціональним навантаженням у контексті завдань державної інвестиційної політики, слід зазначити, що, як правило, на такі агенції покладається низка типових функцій. Це: а) підготовка рекомендацій щодо формування і реалізації державної інвестиційної політики як на загальнодержавному рівні, так і на рівні окремих регіонів, адміністративно-територіальних одиниць, галузей, видів виробництв, кластерів тощо; б) активний пошук потенційних інвесторів відповідно до завдань інвестиційної політики; в) надання інформаційних послуг як вітчизняним суб'єктам господарської діяльності — потенційним реципієнтам — щодо стану, кон'юнктури світового та регіональних інвестиційних ринків, так і іноземним інвесторам — щодо інвестиційної привабливості національних ринків товарів та послуг, їх інвестиційного потенціалу та кількісно-якісних параме-

трів розвитку. До цього завдання слід віднести і цілеспрямоване створення іміджу держави, окремих її регіонів, кластерів з точки зору інвестиційної привабливості для потенційних інвесторів; г) надання широкого спектру послуг консультативного характеру на комерційній та некомерційній основі, зокрема юридичних, аудиторських, послуг зі складання бізнес-планів та інших консалтингових за змістом послуг; д) обслуговування на договірно-правових засадах реалізації конкретних інвестиційних проектів, зокрема, за участю іноземних інвесторів.

Слід зазначити, що загострення міжнародної конкуренції за залучення інвестицій, особливо з міжнародного інвестиційного ринку, поступово приводить до розширення переліку функціонального навантаження названих агенцій.

У цілому ряді випадків це реалізується через відкриття такими агенціями своїх представництв, особливо у країнах, де зосереджується значний інвестиційний потенціал, який «шукає» свого застосування. Невипадковим тому є факт, що найбільше представництв національних агентств сприяння інвестиціям знаходиться саме в США, Великобританії, Японії, Німеччині та Франції. У той же час найбільш активними у справі відкриття по світу своїх закордонних представництв вважаються Агентство промислового розвитку Ірландії, Агентство стимулювання торгівлі та інвестицій Кореї, Офіс промислового розвитку Малайзії (як відомо, ці країни є лідерами із залучення іноземних інвестицій і з показників економічного зростання).

Світовий досвід реалізації окремими країнами певних завдань власної інвестиційної політики містить також і підхід, коли певні функції, що покладаються зазвичай на агенції стимулювання інвестицій, передаються до дипломатичних представництв. Таким шляхом ідуть, зокрема, Канада та Ізраїль, однак зрозуміло, що в цьому випадку можливо розраховувати тільки на інформаційний обмін та сприяння здійсненню візиту представників інвестора у країну, оскільки усі інші завдання вимагають залучення широкого кола фахівців, що не завжди можливо здійснити в межах дипломатичної служби. Однак цей досвід в окремих випадках і в окремих напрямках не можна відкидати [6].

Дуже корисним досвідом для України є діяльність із залучення іноземних інвестицій нашим сусідом Польщею, де створено Польське агентство з питань іноземних інвестицій, яке сьогодні супроводжує близько 200 інвестиційних проектів загальною вартістю приблизно 1,5 млрд дол. США. Цим агентством щорічно організується близько 600 візитів інвесторів до країни потенційних інвесторів. Дуже важливими напрямками діяльності Польської агенції слід назвати інформаційне забезпечення потенційних іноземних інвесторів аналітичними матеріалами щодо інвестиційних можливостей, які існують у різних галузях польської економіки, діяльності іноземних суб'єктів господарської

діяльності, які вже реалізують власні інвестиційні проекти на території країни, тощо. Особливо важливим є також і те, що агентство сприяє і стежить за проходженням усіх бюрократичних процедур, які опосередковують відносини іноземного інвестора з органами державної влади та місцевого самоврядування з приводу реалізації інвестиційних проектів.

Польський досвід створення інфраструктури реалізації інвестиційної політики включає існування в країні близько 40 регіональних агенцій, що створені за ініціативою держави, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарської діяльності. Відповідно до цього і організаційно-правові форми цих регіональних агентств варіюються від державних установ до товариств з обмеженою відповідальністю та акціонерних товариств.

В Австрії структурою, що має своїм завданням супроводжувати іноземні інвестиції, виступає Австрійська бізнес-агенція (АВА), яка є органом Федерального міністерства економіки і праці Австрії і має два закордонні представництва в США та Японії. Послуги Агенції, які надаються іноземним інвесторам, є безкоштовними.

Також безкоштовними є послуги Корейського центру сприяння іноземним інвестиціям (KISC), який створено в структурі Корейського агентства сприяння торгівлі та інвестиціям у формі державної неприбуткової організації. Слід особливо наголосити на досвіді функціонування в Республіці Корея Офісу Омбудсмена з питань іноземних інвестицій, одним з повноважень якого є проведення розслідування фактів корупції та дискримінації інвесторів в органах державної влади.

Цікавим досвідом є існування з 1997 р. в Швейцарії Швейцарської організації сприяння інвестиціям (СОФІ) в тому сенсі, що ця організація, будучи створеною в системі Державного секретаріату економіки, спрямована не стільки на залучення іноземних інвестицій до країни, скільки на розміщення власних фінансових ресурсів в інших країнах на прибутковій інвестиційній основі.

У той же час слід констатувати, що у таких розвинених країнах, як США, Німеччина, Франція тощо, не створено державних органів або організацій з аналогічним функціональним спрямуванням. Це в жодному разі не свідчить про відсутність у названих країнах державної інвестиційної політики, а лише означає, що вона має дещо іншу інфраструктуру своєї реалізації.

Разом з тим, наприклад у США, питання залучення іноземних інвестицій покладені на галузеві міністерства. А в цілому ж функціонування інфраструктури залучення іноземних інвестицій покладається на недержавних суб'єктів господарювання та створені ними асоціації. Держава вбачає свій обов'язок у забезпеченні макроекономічних показників розвитку, що є головними чинниками привабливого інвестиційного клімату в країні.

Крім того, для України надзвичайно важливим є досвід в організації залучення іноземних інвестицій нових індустріальних країн, таких як Бразилія, Індія та Китай.

Так, у Бразилії, економіка якої дуже активно сьогодні розвивається, в тому числі і за рахунок залучення іноземних інвестицій, при Міністерстві закордонних справ створено систему сприяння інвестиціям та передачі технології (SIPRI) та Бразильську торговельну мережу Brazil Trade Net, за допомогою яких здійснюються контакти з потенційними інвесторами, пропонується участь у конкретних інвестиційних проєктах, організуються ділові контакти тощо [6].

Шляхом створення спеціальних органів або організацій пішли також і наші найближчі сусіди — Чехія, Словаччина, Болгарія, Туреччина, Литва. Так, Болгарське агентство з питань залучення іноземних інвестицій виконує дуже широкий спектр послуг, таких як інформаційні, організація наукових конференцій і семінарів, розробка законопроектів в інвестиційній сфері, здійснення індивідуальної роботи із залучення потенційних стратегічних інвесторів, безпосереднє супроводження великих інвестиційних проєктів, особливо стосовно взаємин з органами держави. У Литві аналогічні функції покладені на Агентство економічного розвитку Литви. У Туреччині у складі Державної скарбниці створено Генеральний директорат з питань іноземних інвестицій [6]. При Міністерстві економіки Словаччини створено Агентство із залучення іноземних інвестицій Словаччини (SARIO). На це Агентство покладені функції більш стратегічного порядку, ніж надання інформаційно-консультативних послуг потенційним інвесторам і реципієнтам інвестицій. Агентство із залучення іноземних інвестицій Словаччини фактично виконує функцію розроблення та реалізації інвестиційної політики та законодавчої політики, спрямованої на створення адекватного правового середовища здійснення інвестиційної діяльності. Як приклад слід зазначити розробку стратегії на посилення прав міноритарних акціонерів, що сприяє здійсненню портфельного інвестування; визначення шляхів скорочення термінів розгляду господарських справ у судах; розробку чітких правил проведення конкурсів, тендерів; визначення державної політики і підготовку відповідних законопроектів у сфері природних монополій; підготовку проєктів двосторонніх міждержавних угод про взаємний захист інвестицій; визначення напрямів використання міжнародної технічної допомоги; сприяння створенню й реалізації в країні антикорупційних програм та заходів; забезпечення функціонування промислових парків тощо. Таким чином, слід підкреслити ще раз, що вказане Агентство в Словаччині виконує функції розроблювача державної інвестиційної політики, наукового центру, що опрацьовує законопроекти та аналізує ефективність чинного правового регулювання в інвестиційній сфері,

і в той же час не займається супроводженням окремих інвестиційних проєктів, не надає послуги на договірних засадах, а також не має владних повноважень щодо надання пільг, преференцій окремим інвесторам тощо.

За контрастом з ним Чеське агентство з питань підтримки інвестицій «Чех-інвест» виконує функції владного органу держави, в якому, зокрема, приймаються рішення про надання інвестиційних пільг відповідно до поданих заявок від інвесторів, про створення промислових зон, науково-технічних парків, вивчається досвід залучення інвестицій в країні та за її межами, а також здійснюється відповідна рекламно-інформаційна робота.

У цьому контексті слід констатувати, що в розвинутих країнах, особливо європейських, таких як Німеччина та Франція, відсутнє спеціальне законодавство про іноземне інвестування. Не існує його і в США та Японії.

У той же час, наприклад, у Республіці Корея прийнято нову редакцію Закону «Про сприяння іноземним інвестиціям», існує досить розгалужене законодавство про іноземне інвестування в Китаї [6].

Отже, економічна політика держави повинна бути спрямована на створення сприятливого середовища для розвитку підприємництва, усунення бюрократизму та виявів корупції, звуження тіньового сектору економіки задля сприяння: здійсненню єдиної державної регулятивної політики у сфері підприємництва, спрямованої на досягнення оптимального рівня регулювання державою підприємницької діяльності, визначення правових засад державної підтримки малого підприємництва, регулювання процедур ліцензування; перегляду нормативно-правових актів з регулювання підприємницької діяльності в окремих секторах економіки для підвищення ефективності та конкурентоспроможності суб'єктів господарської діяльності; вдосконаленню та спрощенню системи реєстрації підприємств; вдосконаленню процедур реалізації інвестиційних проєктів; створенню системи регламентації перевірок підприємницької діяльності; запровадженню механізму реалізації майнової відповідальності за порушення умов договору підряду (контракту) у виконанні інвестиційних проєктів; узгодженню зовнішньої торговельної й конкурентної політики для забезпечення вітчизняним суб'єктам господарської діяльності рівних умов конкуренції на зовнішніх ринках; розширенню участі в міжнародному співробітництві у сфері конкурентної політики для запобігання обмеженню конкуренції внаслідок дій, вчинених за межами території держави.

Однак виконання цих положень потребує впровадження належного інституційного забезпечення.

Висновки. Інвестиційне законодавство України на будь-якому з етапів його розвитку в цілому відзначається достатньо високим рівнем законодавчої техніки, якістю правового регулювання, шириною охоплення суспільних відносин, що входять до його предмета. Поряд з цим інвестиційне законодавство

потребує постійного удосконалення та приведення у відповідність до сучасних потреб окремих її суб'єктів та суспільства в цілому. На нашу думку, досягнення цієї мети можливе лише за умови стабільного тісного контакту й плідної співпраці між законодавцем та інвесторами.

Проте аналіз інвестиційного середовища, інвестиційного клімату та стан правової бази здійснення інвестиційної діяльності дають підстави виділити негативні характеристики в інвестиційній сфері України: неефективна інвестиційна політика держави, про що свідчить небажання багатьох суб'єктів господарювання працювати в легальному секторі; невідповідність діючої амортизаційної політики вимогам часу; недосконалість законодавчо-нормативної бази щодо інвестиційної сфери; несприятливий інвестиційний клімат; правова нестабільність, низька ефективність господарювання, корупція, неадекватний податковий тиск на товаровиробника; невисока культура супроводження інвестиційного процесу; відсутність розвиненої інфраструктури інвестиційного ринку; відсутність програми налагодження ефективного співробітництва зі стратегічним іноземним інвестором.

Крім того, до головних проблем розвитку інвестиційного ринку України можна віднести такі: відсутність системи гарантування вкладів фізичних осіб в ІСІ; значний рівень недовіри населення до фінансово-кредитної системи в цілому; нерозвиненість регіональної мережі переважної більшості компаній з управління активами (КУА); обтяжливість податкового законодавства, наслідком чого стало можливим використання ІСІ в тіншових схемах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Федоренко С. В. Проблеми залучення іноземних інвестицій і розвиток економіки України / С. В. Федоренко // Про приватизацію : держ. інформ. бюл. – 2008. – № 2. – С. 18–20.
2. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність : підручник / Т. В. Майорова. – К. : Центр учб. л-ри, 2009. – 472 с.
3. Бондар В. Сучасний стан і розвиток інвестиційного процесу в Україні / В. Бондар // Вісн. Нац. банку України. – 1997. – № 12. – С. 8.
4. Саніахметова Н. Поняття суб'єктів підприємницької діяльності / Н. Саніахметова // Право України. – 2001. – № 9. – С. 27–33.
5. Порошенко П. Правове регулювання управління корпоративними правами в Україні (адміністративно-правові засади) / П. Порошенко // Право України. – 2000. – № 11. – С. 102–104.
6. Кухар В. І. Господарсько-правове забезпечення державної інвестиційної політики в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.04 «Господарське право; господарсько-процесуальне право» / В. І. Кухар. – Х., 2008. – 21 с.
7. Про інститути спільного інвестування : Закон України від 05.07.2012 р. № 5080-VI // Відом. Верхов. Ради України. – 2013. – № 29. – Ст. 337.

REFERENCES

1. Fedorenko S. V. Problemi zaluchennya inozemnih investitsiy i rozvitok ekonomiki Ukrayini // Pro privatizatsiyu: Derzh. inform. byul. – 2008. – №2. – S. 18–20.
2. Mayorova T. V. Investitsiyna diyalnist: pidruchnik / T. V. Mayorova. – K. : Tsentр uchbovoyi literaturi, 2009. – 472 s.
3. Bondar V. Suchasniy stan i rozvitok investitsiyного protsesu v Ukrayini // Visnik Natsionalного банку Ukrayini. – 1997. – №12. – S. 8.
4. Saniahmetova N. Ponyattya sub’ektiv pidpriemniyskoyi diyalnosti // Pravo Ukrayini. – 2001. – №9. – S. 27–33.
5. Poroshenko P. Pravove reguluyuvannya upravlinnya korporativnimi pravami v Ukrayini (administrativno-pravovi zasadi) // Pravo Ukraini. – 2000. – №11. – S. 102–104.
6. Kuhar V. I. Gospodarsko-pravove zabezpechennya derzhavnoyi investitsiynoyi politiki v Ukrayini : avtoref. dis. ... kand. jurid. nauk : spets. 12.00.04 «Gospodarske pravo; gospodarsko-protseѕualne pravo» / V. I. Kuhar. – Harkiv, 2008. – 21 s.
7. Pro instituti spilного investuvannya : Zakon Ukrayini vid 5.07.2012 r. №5080-VI // Vidom. Verhovnoyi Radi Ukrayini. – 2013. – №29. – St. 33.

Стаття надійшла до редакції 29.06.2015.

Рецензент — доктор юридичних наук, професор Д. В. Задихайло, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків, Україна.

Reviewer — Zadyhailo D. V., Doctor of legal Sciences, Professor, Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv, Ukraine.

Рецензент — доктор юридичних наук, професор Є. О. Алісов, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків, Україна.

Reviewer — Alisov Ye. O., Doctor of legal Sciences, Professor, Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv, Ukraine.

В. В. КУДРЯВЦЕВА

кандидат юридических наук, асистент кафедри господарственного права Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого, Харьков

ПРОБЛЕМЫ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ИНВЕСТИЦИОННОГО РЫНКА В УКРАИНЕ (ОПЫТ ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАН)

Исследуется опыт привлечения иностранных инвестиций в странах Центральной, Восточной Европы и Украины. Установлено, что в Украину очень медленно поступают прямые иностранные инвестиции, их современный объем никак не соответствует ни потребностям отечественной экономики, ни потенциалу иностранных

инвесторов. Именно поэтому исходным положением инвестиционной политики государства должно быть нормативно-правовое закрепление положения, что ее объектом является инвестиционный рынок национальной экономики, то есть целостная открытая система инвестиционных отношений, которая связывает между собой ее субъектов и участников, а также производит функционирование инвестиционных отношений в формате, состоящем из их направленности, приоритетов, объемов и типов инвестирования.

Ключевые слова: иностранное инвестирование, содействие иностранным инвестициям, агентства по иностранному инвестированию.

V. V. KUDRIAVTSEVA

PhD., lecturer of the Economic Law Department, Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv

PROBLEMS OF INVESTMENT MARKET FUNCTIONING IN UKRAINE (EVIDENCE OF FOREIGN COUNTRIES)

Problem setting. Defining an investment market as a developing system means that such a system should be an object to permanent monitoring. This assertion assumes exceptional importance in the context of providing adequate legal forms of market functioning.

Recent research and publications analysis. An issue of analysis and research of problems regarding organizational and economic support of foreign investing and its certain aspects are thoroughly considered in scientific papers of D. V. Zadykhailo, V. K. Mamatov, V. M. Pashkov, O. P. Podtserkovnyi, V. A. Ustyenko, V. S. Shcherbyna, etc.

Paper objective. The article objective is to analyze organizational and economic powers of foreign entities of public law regarding foreign investing and determination of forms of implementation of organizational and economic powers by Ukrainian state authorities.

Paper main body. Escalation of international competition for involvement of investments, especially from the international investment market, gradually results in expansion of a list of functional working load of agencies for foreign investing. This expansion is realized due to foundation of agency representatives, especially in countries, where significant investment potential is concentrated. State authorities also apply an approach consisting in transferring certain functions to diplomatic representatives.

Conclusions of the research. Some peculiar features are inherent to the investment area of Ukraine. They are as follows: ineffective investment and depreciation policy of the state; imperfectness of the legislative basis; unfavorable investment climate; legal instability, low efficiency of the economy, corruption, inadequate tax burden; undeveloped investment culture; undeveloped investment market infrastructure; absence of a program of effective cooperation with a strategic foreign investor.

The main problems of investment market development in Ukraine contains: absence of a system of guaranteeing personal investment in investment funds; a considerable level of distrust of the financial system; undeveloped regional networks of a majority of asset management companies; considerable tax burden.

Short Abstract for an article

Abstract. The article researches experience of foreign investment involvement in countries of Central and East Europe and Ukraine. The author indicates that there are insignificant rates of direct investment involvement in Ukraine. The current amount of the direct investments meet neither demand of the domestic economy nor potential of foreign investors. The author proves that outcome principles of the state investment policy should be legal confirmation of the investment market as an object of the state investment policy.

Key words: foreign investing, facilitation of foreign investing, foreign investing agencies.